

نگاهی به یک اتفاق جدید و حاشیه‌های زیادی که خلق کرده است

خرمشهر ۴ و قطع‌نامه ۲۲۳۱

شاهد واکنش تویتری ناصر کنعانی بودیم. سخنگوی دستگاه دیپلماسی کشور در توییتی نوشت: «همان دولت‌های غربی خاصه آمریکا و فرانسه که نقش مهمی در تحریک و تسلیح رژیم بعث صدام به تجاوز نظامی و موشک‌باران شهرها و مردم بی‌دفاع ایران داشتند و در صدر صادرکنندگان تسلیحات به منطقه قرار دارند، امروز از پیشرفت و اقتدار دفاعی ایران ابراز نگرانی می‌کنند. آنها با ایران قوی مخالفاند.»

اسرائیل نگران

در این بین علاوه بر نگرانی واشنگتن و پاریس، رسانه‌های اسرائیلی هم به موشک بالستیک جدید ایران پرداختند. روزنامه اورشلیم‌پست با تأکید بر اینکه تهران با موفقیت موشک بالستیک دوربرد جدیدی را پرتاب کرده است، نوشت جمهوری اسلامی ایران پنجشنبه از نسل چهارم موشک‌های خرمشهر با نام خبیر رونمایی کرد که برد دوهزارکیلومتری و قابلیت حمل کلاهک هزارو ۵۰۰ کیلوگرمی دارد. اورشلیم‌پست افزود: «تهران که تأکید دارد موشک‌هایش کاملا دفاعی هستند و جنبه بازدارندگی دارند، برنامه موشکی خود را به‌ویژه در حوزه موشک‌های بالستیک توسعه داده است». روزنامه تایمز آو اسرائیل نیز در این‌باره نوشت: «موشک بالستیک خبیر (جدیدترین نسخه از موشک‌های خرمشهر که دوربردترین موشک ایران تا به امروز به‌شمار می‌آید) در کنار یک ماکت از مسجدالاقصی در پخش زنده تلویزیون دولتی ایران رونمایی شد. این روزنامه اسرائیلی با ارائه جزئیاتی درباره قابلیت‌های خرمشهر۴ تصریح کرد: «محمدرضا آشتیانی، وزیر دفاع جمهوری اسلامی ایران گفت این موشک در راستای حمایت همه‌جانبه از دوستان و کشورهایی که در مسیر مبارزه با نظام سلطه هستند، رونمایی شده است.»

همچنین شبکه آی ۲۴ نیوز اسرائیل هم با اشاره به رونمایی از موشک خرمشهر۴ گزارش داد: «ایران موشکی جدید را به‌طور موفقیت‌آمیز پرتاب کرد که ۲۰۰۰ کیلومتر برد دارد و می‌تواند یک کلاهک به وزن هزارو ۵۰۰ کیلوگرم را حمل کند.» آی ۲۴ نیوز افزود: «بنابر گزارش رسانه‌های دولتی ایران، سرعت این موشک تاکتیکی با تحرک بالا می‌تواند در خارج از جو به ۱۶ ماخ و در داخل جو به ۸ ماخ برسد.»

خبیر و قطع‌نامه ۲۲۳۱

با توجه به واکنش‌های سیاسی موجود نمی‌توان خوانش دقیق حقوقی بر سر مغایرت رونمایی از موشک بالستیک خبیر با قطع‌نامه ۲۲۳۱ داشت؛ چراکه طیفی معتقدند قطع‌نامه ۲۲۳۱ سه نوع محدودیت پنج‌ساله برای مبادلات تسلیحاتی ایران، محدودیت هشت‌ساله دیگری درخصوص توان موشکی و محدودیت ۱۵ ساله تا سال ۲۰۳۰ برای فعالیت‌های هسته‌ای در نظر گرفته است. باین‌حال بر اساس بند ۵ ضمیمه دوم قطع‌نامه مذکور، ایران بعد از

باعث واکنش‌ها در سطح منطقه و جهان شد؛ واکنش‌هایی که عمدتاً ادعا می‌کردند این اقدام مغایرت با مفاد قطع‌نامه ۲۲۳۱ است. کمااینکه مضافاً سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا در یک نشست خبری در واکنش به رونمایی از موشک خرمشهر۴ ادعا کرد که مغایر با قطع‌نامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل و محدودیت‌های فعالیت‌های موشکی است. متیو میلر، سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا در یک نشست خبری که مشروح آن در وبگاه وزارت امور خارجه آمریکا منتشر شده است، در پاسخ به این سؤال که چه واکنشی نسبت به رونمایی از موشک بالستیک و نقطه‌ن «خرمشهر ۴» (خبیر) از سوی ایران دارد، با مطرح‌کردن ادعاهایی درباره برنامه موشکی ایران، گفت: «ما به‌وضوح گفته‌ایم که توسعه و اشاعه موشک‌های بالستیک توسط ایران تهدیدی جدی برای امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی بوده و یک چالش مهم در زمینه عدم اشاعه تسلیحات اتمی است.» میلر ادامه داد که «ما به استفاده از برخی ابزارهایمان در زمینه عدم اشاعه تسلیحات هسته‌ای، از جمله تحریم‌ها برای مقابله با توسعه بیشتر برنامه موشک‌های بالستیک ایران و توانمندی آن برای اشاعه موشک‌ها و فناوری مرتبط ادامه می‌دهیم». در ادامه نشست خبری سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا، میلر ذیل ادعای مغایرت فعالیت‌های موشکی ایران با قطع‌نامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل ادعا کرد «ایران برخلاف محدودیت‌های مرتبط با فعالیت‌های موشکی آن بر مبنای قطع‌نامه ۲۲۳۱ شورای امنیت به دنبال کسب برخی فناوری‌های موشکی از تأمین‌کنندگان خارجی و آزمایش موشک‌های بالستیک است. ما بیش از این هم گفته‌ایم که ایران دارای یک سلاح هسته‌ای، رفتار تحریک‌آمیزتری نشان خواهد داد و به همین دلیل است که ما تا

این اندازه نسبت به جلوگیری از دست‌یابی ایران به یک سلاح اتمی متعهدیم». سخنگوی وزارت امور خارجه فرانسه هم در واکنشی مدعی شد که آزمایش موشک خرمشهر۴ ازسوی ایران نقض قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل است. آنه کلر لجندر، سخنگوی وزارت خارجه فرانسه پنجشنبه با اشاره به اینکه آزمایش موشک خبیر توسط ایران نقض قطع‌نامه شورای امنیت محسوب می‌شود، گفت «این فعالیت‌ها با توجه به تشدید برنامه هسته‌ای ایران، بیشتر نگران‌کننده هستند». لجندر در ادامه عنوان کرد فعالیت‌های ایران تهدیدهای جدی عدم اشاعه هسته‌ای دارند و هیچ توجیه غیرنظامی معتبری برای آنها وجود ندارد. این مقام فرانسوی اظهار کرد ما از ایران انتظار داریم که به تعهدات بین‌المللی خود احترام بگذارد و پیشرفت ملموسی پیش از نشست شورای حکام حاصل کند.

به دنبال این نوع ادعاها و اظهارنظرها بر مبنای مغایرت رونمایی از موشک خرمشهر۴ (خبیر) با مفاد قطع‌نامه ۲۲۳۱ شورای امنیت

پنجشنبه هفته گذشته رونمایی از موشک راهبردی بردبلند و نقطه‌ن «خرمشهر ۴» (خبیر) با حضور امیر سرتیب آشتیانی، وزیر دفاع انجام شد. این موشک ساخته متخصصان سازمان هوافضای وزارت دفاع است که دارای برد دوهزار کیلومتر و مجهز به سر جنگی از نوع شدیدالانفجار با وزن ۱۵۰۰ کیلوگرم است. تأمین دقت نقطه‌زنی در فاز میانی (پرواز بالای جو)، در سرعت بالای ۱۶ ماخ انجام شده و سرجنگی با سرعت حدود هشت ماخ به هدف اصابت می‌کند. رادارگریزی و مقاومت در برابر جنگ الکترونیک از ویژگی‌های دیگر این محصول دفاعی است. همچنین این موشک قابلیت‌های تاکتیکی و راهبردی را به‌صورت هم‌زمان داراست. سرعت بالای حمل‌ونقل سامانه و کاهش زمان آماده‌سازی قبل از پرتاب از ویژگی‌های این محصول است. به‌طوری‌که، فرایند آماده‌سازی پرتاب پس از استقرار سکو در کمتر از ۱۵ دقیقه انجام خواهد شد. امیر محمدرضا آشتیانی، وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در مراسم رونمایی از موشک راهبردی بردبلند و نقطه‌ن خرمشهر۴ (خبیر) اظهار کرد که ما در دفاع از کشور و دفاع از دستاوردهای انقلاب اسلامی مصمم هستیم و به دشمن این را نشان دادیم که به‌هیچ‌وجه نمی‌تواند جوانان ما را از مسیر پیشرفت و رشد و تعالی باز دارد. او با اشاره به رونمایی از این موشک راهبردی، افزود که پیام این اقدام برای دوستان ما کمک به صلح و ثبات در منطقه و حمایت همه‌جانبه از دوستان ما و کشورهایی که در مسیر مبارزه با نظام سلطه هستند و مواضع آگاهانه و صلح‌طلبانه دارند. وزیر دفاع یادآور شد که ما در حوزه‌های مختلف موشکی و پهپادی که می‌تواند نیروهای مسلح را تجهیز کند با توجه به نوع تهدیداتی که متصور است، کام برمی‌داریم. امیر آشتیانی تأکید کرد که این رونمایی‌ها در آینده ادامه خواهد داشت و مردم ما شاهد پیشرفت‌های فرزندانشان در وزارت دفاع خواهند بود. او با اشاره به ویژگی‌های موشک خرمشهر اظهار کرد این موشک نمره تلاش شبانه‌روزی چند سال دانشمندان ما در سازمان صنایع هوافضاست. از ویژگی‌های این موشک رادارگریزی و عبور از پدافند هوایی دشمن است زیرا سطح مقطع راداری کمی دارد. وزیر دفاع ادامه داد: «برد این موشک دوهزار کیلومتر است با یک سر جنگی که قدرت انتحاری بسیار بالایی دارد و از قابلیت ویژه‌ای برخوردار است و می‌تواند از سرجنگی‌های متنوعی استفاده و متناسب با مأموریت‌ها سرجنگی موردنظر را حمل کند». آشتیانی با بیان اینکه آماده‌سازی این موشک در کمترین زمان یکی از ویژگی‌های این موشک است، یادآور شد که «موشک بالستیک خرمشهر ۴ می‌تواند به‌سرعت آماده عملیات شود».

واکنش‌ها

رونمایی از موشک بالستیک و نقطه‌ن «خرمشهر۴» (خبیر)

۱۹۲۹ به بند سوم پیوست ب با ضمیمه ب قطع‌نامه ۲۲۳۱ منتقل شد. اتفاقاً در سایه همین نکات بود که ایران در دوران پسابرجام چند آزمایش موشکی انجام داد که دیدگاه‌های متفاوتی مانند دیدگاه‌های امروز بر سر رونمایی از موشک خبیر را درخصوص خوانش و تفسیر حقوقی از بند سوم ضمیمه ب قطع‌نامه ۲۲۳۱ شکل داد. چون مشخصاً روز پنجشنبه آمریکا و فرانسه این رونمایی موشکی ایران را نقض این بند (بند سوم پیوست ب) و متعاقب آن کل قطع‌نامه قلمسداد کردند و در مقابل برخی دیگر ایران را متعهد و ملزم به اجرای این شرایط نمی‌دانستند. قطع‌نامه ۲۲۳۱، قطع‌نامه‌ای طولانی شامل ۱۰۴ صفحه و دو ضمیمه است که ضمیمه اول مسائل مربوط به بیانیه را شامل می‌شود و ضمیمه دوم به حوزه محدودیت غنی‌سازی و برنامه‌های موشک‌های بالستیک ایران اختصاص دارد.

ایران بر این باور است که طراحی موشک بالستیک خبیر برای حمل کلاهک اتمی مورد استفاده قرار نخواهد گرفت و حتی چون قطع‌نامه ۲۲۳۱ اشاره‌ای به صنایع متعارف نظامی و حتی موشک‌های بالستیک ایران نکرده بلکه این قطع‌نامه در بند سوم ضمیمه ب صرفاً از ایران «درخواست» کرده که هیچ‌گونه فعالیتی درخصوص طراحی و استفاده از موشک‌های بالستیک با قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای نداشته باشد؛ بنابراین از نظر ایران، تهران نقض قطع‌نامه ۲۲۳۱ را مرتکب نشده است. اما غرب در رویکرد تقابلی خود معتقد است که به‌واسطه نقض بخش پیوستاری قطع‌نامه ۲۲۳۱ حتی کل قطع‌نامه از طرف ایران نقض شده است؛ بنابراین هرکدام از این نگاه‌ها می‌تواند شرایط خاصی را برای خود برجام رقم بزند. آنچه مسلم است حق پیشرفت ملی برای هر کشوری وجود دارد که نمی‌توان آن را نادیده گرفت و بی‌شک در دنیای امروز و با توجه به شرایطی که جهان دائم با آن دست به گریبان است، تمام کشورها این حق پیشرفت را برای خود ضروری می‌دانند.

گذشت پنج سال از اجرای توافق می‌توانست نسبت به خریدوفروش تسلیحات اقدام کند، محدودیتی که اواخر مهرماه پایان یافت و اکنون در آستانه پایان محدودیت‌های هشت‌ساله موشکی ایران هستیم که قرار است اکتبر ۲۰۲۳ (مهر ۱۴۰۱) پایان یابد. اما در مقابل طیفی هم با نادرده‌نگاشتن حق پیشرفت برای هر کشوری می‌گویند که چون موشک خبیر در راستای تحریم‌های هشت‌ساله و قبل از مهرماه سال جاری قرار دارد، رونمایی از این نوع موشک بالستیک که دارای قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای نیز هست، مغایرت با قطع‌نامه ۲۲۳۱ تلقی می‌شود. هرچند حقوق‌دانان تأکید دارند این اختلافات نه بر مبنای خوانش حقوق بین‌الملل که یک وزن‌کشی سیاسی برای آن است که بتوانند ایران را در شرایط امتیازدهی قرار دهند.

دعوا و اختلاف‌نظر حقوقی، برداشت متفاوت و تفسیر متضاد از قطع‌نامه ۲۲۳۱ و به‌خصوص بند سوم ضمیمه ب، دایر بر محدودیت ایران درخصوص موشک‌های بالستیک به قطع‌نامه ۱۹۲۹ بازمی‌گردد. شورای امنیت سازمان ملل متحد در سلسله قطع‌نامه‌های تحریمی پیشین خود قبل از برجام درباره برنامه هسته‌ای ایران در سال ۲۰۱۰ با محوریت قطع‌نامه مذکور (۱۹۲۹) چنین تصمیم گرفته بود که ایران از انجام هرگونه فعالیت مرتبط با موشک‌های بالستیک طراحی‌شده، برای دارا بودن قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای منع شود اما با تصویب برجام در سال ۲۰۱۵ و قطع‌نامه متعاقب آن در قالب قطع‌نامه ۲۲۳۱ شورای امنیت، تغییراتی جدی در رابطه با این محدودیت فعالیت موشکی بالستیک ایران شکل گرفت. نخست آنکه لحن و بیان الزام‌آور قطع‌نامه ۱۹۲۹ مصوب ۲۰۱۰ تبدیل به لحنی غیرالزام‌آور شد؛ ازجمله اینکه عبارت توسل به هر ابزاری به منظور ممانعت از انتقال فناوری یا کمک فنی درخصوص موشک‌های بالستیک به ایران حذف شد.

مهم‌تر اینکه حتی جایگاه این عبارت نیز در قطع‌نامه دچار تغییرات جدی شد و از بدنه اجرایی با همان متن اصلی قطع‌نامه

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52